

אור אלהים

ויל עי קהילת 'זכרון יחיאל' רחוב שאול המלך 2/ ירושלים
בנשיאות מירי גה"צ רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א
פתגמין קדישין שנשמעו ממעיינותיו של רבינו שליט"א

בסייעתא דשמיא

שמחת תורה

עובדא רבא

למי המתין הרה"ק מרוזין בהקפות

המונים המונים זרמו לחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, לחוג את חג שמני עצרת במחיצתו. ספר התורה של הבעל שם טוב הקדוש החזיק הצדיק ברשותו, אשר הגיע אליו בירושה, וכל אחד רצה לזכות בנשיקה אחת של הספר, לפחות להעיף עליו מבט, עשרות ומאות זוגות של ידיים רועדות מושטות אל המסלול, דרכו עובר ספר התורה הקדוש, מי אשר זוכה להחזיקו בידיו, ומי הזוכה לנשקו במו פיו, יש אשר נפלה בחלקו הזכות לנגוע באפס קצהו, וישנו הנאלץ להסתפק בהבטה בלבד. ספר התורה עובר בזהירות וחרדה מיד ליד, עדי הוא נמסר לידי הקדושים של הצדיק, הוא מוריד את טליתו על פניו, ומתחיל באמירת אתה הראת, האירה מתלהטת ובין המתפללים עובר רטט כעין זרם חשמלי, ההתלהבות גדולה ועצומה, וכל אחד מתברך בלבבו על אשר זכה להיות נוכח במעמד רם ונשגב זה.

בין הנוהרים לחצרו של הרבי, באים גם המוני עם אנשים פשוטים על נשיהם ובניהם ועוללים רכים על זרועותיהם, הללו אנשים אלה זוכים לשימת לב מיוחדת של הצדיק, להתקרבות מיוחדת ולאבהא אין סופית, למי אשר קורא בשמו שיגש אליו, ולמי הרומז באצבעו להתקרב אליו, לילד אחד צובט הצדיק בלחיו, ולאחר מחליק בידיו הק' על פניו. בחג הסוכות של אותה שנה, ירדו מטרות עזים, הבוץ הסמיך הגיע עד לברכיים, והנסיעה היתה קשה ביותר, אך ההמונים המרובים לא התעכבו בגלל זה מלבקר אצל הצדיק, את עולליהם העמיסו על שכמם ושמו דרכם. הגיע שמחת תורה, ספרי התורה הוצאו כבר מארון הקודש, הקהל עומד דרוך ומתוח, גם ספר התורה הקדוש של הבעש"ט בידיו של הצדיק, והדממה נמשכת. הצדיק עומד על עמדו ועיניו מופנות ללא הרף לעבר הדלת, עוברת שעה, חולפות שעותיים, הדוחק גדול והאוויר מחניק, אך הרבי אינו גורע עיניו מפתח בית המדרש הסגור, משל היה מחכה לאי מי חשוב ביותר, אשר בלעדיו ההקפות לא תתחלנה. לפתע נפתחת הדלת, אל בית המדרש נכנס איש כפרי, בגדי רטובים מזלעפות הגשם, נושא על זרועותיו ילד קטן העטוף בסמרטוטים, ומהם נודף ריח של שריפה, של חריכה, דרכם חודרות שתי זוגות עיניים מלבבות, עיניים של ילד מ ישראל המעיפות מבט של חיבה על ערימת דפים חרוכים הנמצאים בידיו הקטנות. פנו מקום, פנו מקום, ציווה הצדיק, מיד כאשר הלה עבר על מפתן הדלת. שביל צר נוצר באולם בית המדרש, דרכו עבר היהודי הכפרי עד למקום מעמדו של הרבי, הוא עבר במהירות בין גושי האנשים, מבלי לדעת על מה ולמה מכבדו הצדיק בכל הכבוד הזה, ועל שום מה חיכה הרבי להקפות עד בואו.

פרפראות לחכמה

ענין הקפות בשמחת תורה בדרך העבודה

בעשרת ימי תשובה, שבים בתשובה, ומסבירים שיבת החטאים היא שנתגרשנו מבית המלך, והיצר הרע לא נתן לנו מנוח, ולכן נכשלנו בחטאים ובעונות ופשעים. ולכן בין יום כיפור לסוכות שכלל ישראל טרודים בטרדות ההג, הקבי"ה לא חושב העונות, כראיתא במדרש תנחומא (פרשת אמור סימן כ"ב) ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כ"ג, מ'), וכי ראשון הוא, והלא יום חמשה עשר הוא, ואת אמרת ביום הראשון, אלא ראשון הוא לחשבון עונות. ובחג הסוכות הקבי"ה כביכול מזמין אותנו בביתו, כראיתא בוזהר (חלק ג') פרשת אמור דף ק"ג ע"ב) בא וראה, בסעה שאדם יושב בסוכה שהוא על האמונה, השכינה פורסת כנפיה עליו מלמעלה, והשכנה רועים (אושפזין), שמים מדורים עמו. ובסוכה שהשכינה פורסת כנפיה עליו מלמעלה, אנו מוגנים מלחטא, ומלמדים אותנו כמו שמלמדים לתינוק ללכת, כראיתא בתהלים (מ"ח, ט"ו) כי זה אלקים אלקינו - הוא ינהיגנו על מות, פירש רש"י כאדם המנהיג את בנו קטן לאט (עכ"ל), וכל יום מהג הסוכות מלמדים אותנו מדה אחרת, יום א' מדת חסד, אהבה להקבי"ה, ולבריותיו. יום ב' מדת הגבורה להתגבר על היצר הרע. יום ג' מדת אמת, ללכת רק באמת. יום ד' מדת נעת, לימוד התורה שהיא נעת. יום ה' מדת שלום, אהב שלום ורודף שלום. יום ו' מדת יסוד, לא לחטא. יום ז' מדת מלכות, להמליך הקבי"ה עלינו. וכשנפדרים מהסוכה מבקשים "רבנא דעלמא, יהא רעוא מן קרמך שאותן מלאכים הקדושים השייכים למצות סוכה - הם יתלוו עמנו בעצאתנו מן הסוכה, ויכנסו עמנו לבתינו לחיים ולשלום" (ספר יסוד יוסף, סידור בית יעקב מעמדין, סידור ישועות ישראל, ועוד).

וה' עונה לנו, אתם רוצים שנהיה עמך גם בבית, תעשו לי מקדש בבית, כדכתיב (שמות כ"ה, ח') ועשו לי מקדש בתוכם, וראיתי מפרשים שמפרשים פסוק זה על כל אדם פרטי, שיעשה ביתו מקדש לה', ואז אשכין טיבתו בתוכם גם בביתכם. ותיכף אחרי סוכות מתחיל שמחת תורה, ועושים הקפות שבע פעמים בס"ת, ולולא דמסתפינא הייתי אומר שהקפות אלו, הם החזרות של שבעת ימי הסוכות, דכל הקפה הוא נגד מידה אחרת, בדיוק כמו שבעת ימי הסוכות, ובו אנו מנסים אם כבר נתלמדנו איך להתנהג בכל השבע מדות אלו, כדי לדעת איך להתנהג כבר בבית. וביה רצון שנדפס במחזורים אחרי כל הקפה תמצא שבכל הקפה אנו מבקשים על השבע מדות הנ"ל. וכיון שרואים בשמים שנתנו קיבלנו על עצמינו בשמחת תורה להתנהג טובה בשבע מדות אלו, לכן את בפתלת מוסף הוא גמר החותם ומסירת הפתקין, כראיתא בוזהר (חלק א') פרשת ויחי דף ר"ב ע"א), וכמבואר בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר י"ג ס"ק ג'), דא יכולים ליתן לנו שנה טובה ומתוקה, כיון שאנו יודעים איך להתנהג, אמן כן יהי רצון.

טעם ששמחת תורה אחרי סוכות

כתב הדעת זקנים מבעלי התוספות (פרשת פנחס כ"ט, כ"ה) וז"ל: מן הראוי היה להיות חג העצרת חמישים יום אחר סוכות, כמו ששבועות חמישים יום אחר הפסח, אלא שאחר הפסח באים ימי הקיץ, ואין טורח לעלות לרגל, אבל אחר סוכות באין ימי הגשמים, והיה טורח לעלות, לפיכך קבעו יתברך מיד אחר סוכות, (עכ"ל). מדבריו חזינו, כמו שפסח חוגגים על יציאתם ממצרים, ומקושר להג השבועות, שבו חוגגים על קבלת תורתנו הקדושה, להראות שיעקר שמחתנו שיצאנו ממצרים היה שקיבלנו התורה, כמו שאמר הקב"ה למשה בסנה (שמות ג', י"ב) בהוציא את העם ממצרים, תעבדון את האלקים על החר הזה. כן סוכות שבו חוגגים על יציאתם ממצרים, כדכתיב בתורה (ויקרא כ"ג, מ"ב-מ"ג) בסוכות תשבון שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם, כי בסוכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים. וכמו שכתב הסוד (אורח סימן תרכ"ה) וז"ל: אע"פ שיצאנו ממצרים בתורש נוס, לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקיץ, ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל, ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם, שהם במצות הבורא יתברך, ולכן צוה אותנו שנעשה חג חדש השביעי, שהוא יום הגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסוכות ולישב בביתו, ואנחנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה, בזה יראה, לכל שמעו צו המלך הוא עלינו לעשותה, (עכ"ל). הוצא מכל זה, שהג הסוכות חוגגים על יציאתם ממצרים, וכך מקושר שמחת תורה להג הסוכות, להראות שיעקר שמחתנו שיצאנו ממצרים הוא, כיון שקיבלנו התורה, להראות שזה עיקר שמחתנו עלי אדמות.

הטעם דרך על פטירת אהרן כהנא קדישא נתאבלו כל בית ישראל

ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום (ל"ד, ח')

פירש רש"י "בני ישראל" הזכרים, אבל באהרן מתוך שהיה רודף שלום ונתן שלום בין איש לרעהו, ובין אשה לבעלה נאמר (במדרש כ', כ"ט) כל בית ישראל. א. והנה באבות דרבי נתן (פרק י"ב משנה ג' ד') הביא כמה טעמים לזה, ורש"י כתב שנים מהטעמים שהובאו שם. וז"ל: אוהב שלום כצד, מלמד שיהא אדם אוהב שלום בישראל בין כל אחד ואחד, כדרך שהיה אהרן אוהב שלום בין כל אחד ואחד - שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך אהרן וישב אצל אחד מהם, אמר לו בני ראה חברך מהו אומר, מטפא את לבו, וקורע את בגדיו, אומר אי לי האץ אטא את עיני ואראה את חברי, בושתו הימנו שאני הוא שסרתני עליו הוא ייטב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו, וכשנפגשו זה בזה, גפפו ונשקו זה לזה, לכך נאמר ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל. דבר אחר מפני מה בכו ישראל את אהרן שלושים יום, מפני שזן אהרן דין אמת לאמיתו, מנין, לא אמר לאיש שסרתה, ולא לאשה שסרתה. לכך נאמר ויבכו אותו כל בית ישראל, אבל משה שהוכיח בדברים קשים נאמר ויבכו בני ישראל את משה, ועוד, כמה אלפים היו בישראל שנקראו שמם אהרן, שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם, שהיה משים שלום בין איש לאשתו - והיו קורין שם הילול על שמו. ויש אומרים לכך נאמר ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל, שכל מי שרואה משה רבינו שיושב ובוכה, מי לא יבכה. ויש אומרים מי שרואה אלעזר ופינחס שהם שני כהנים גדולים עומדים ובוכים מי לא יבכה. הרי שרש"י לקח הטעם הראשון והשלישי, וחבר אותם ביחד "שהיה רודף שלום ונתן שלום בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה".

ב. ודע דהאבן עזרא דברים ל"ד ח' חולק על רש"י וז"ל "בני ישראל" ובאהרן כל בית ישראל, בעבור כבוד משה (עכ"ל). ובפשוטו נראה שדברי האבן עזרא הם טעם הרביעי שהובא באבות דרבי נתן שכתב "שכל מי שרואה משה רבינו שיושב ובוכה מי לא יבכה". אמנם תבאר בצידו ד"ל האור החיים הק' "ויבכו בני ישראל" ובאהרן אדם כל בית ישראל, רבותינו

ז"ל (אבות דרבי נתן פ"ב מ"ד) נתנו טעם לפי שהיה אוהב שלום, ורבינו אבן עזרא כתב "שכבו כל בית ישראל לכבוד משה שהיה חי" ואין להאמין לפירושו, שאין להטיל מום במעשה הטוב שעשו ישראל, שעשוהו בשביל משה שהיה חי, ולמשה עצמו כשמת העלימו מהם בהספדו (עכ"ל). רואים שהאור החיים הק' כתב על אבן עזרא "ואין להאמין פירושו", ואם נאמר שדברי האבן עזרא הם דברי אבות דרבי נתן לא היה כותב כך, ואין להעלות על הדעת שהאור החיים הק' לא ראה את אבות דרבי נתן, ובפרט שציטט משם הטעם לפי שהיה אוהב שלום. אלא על כרחך מוכרחים לחלק ביניהם, שהאור החיים הק' הבין את דברי אבן עזרא שאלע אהרן בכו כל בית ישראל לא בשביל אהרן, אלא כדי שמשם שהיה חי יראה שכלל ישראל מצטער על מיתת אהרן, ולכן כתב על פירושו "ואין להאמין לפירושו". אבל באבות דרבי נתן והחסבר הוא כך, דכשמת אהרן, ומשה היה חי, הוא חימם את כלל ישראל שיראו איזה אבידה אברו, מה פעל ועשה בעבודתו באהל מועד, ובתורתו, ובעדקתו, איזה נחת רוח גרם להקב"ה, ואיזה שפע הוריד לעם ישראל בשבילו, ולכן "כל מי שרואה משה רבינו שיושב ובוכה, מי לא יבכה" אבל אצל משה רבינו כשמת, לא היה מי שיעורר ויסביר לעם ישראל מה שאברו, ולכן בכו רק כל בית ישראל, ולא כל בית ישראל. רק לפי זה צריך עיון פירוש האחרון באבות דרבי נתן "מי שרואה אלעזר ופינחס שהם שני כהנים גדולים שעומדים ובוכים מי לא יבכה" אם הם יכלו לתאר את גודל האבידה של אהרן, למד לא תיאר את גודל האבידה של משה. ואולי על אהרן אביהם שהיו אותו בתדירות יכלו לתאר, משא"כ משה רבינו מחימנא, שלא היו אותו בתדירות לא יכלו לתאר, והכתוב (ל"ה, י) מעיד עליו "ואל קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' גנים בפנים". ואולי על אהרן החיים הק' תירץ למה בכו על אהרן יותר ממשה, וז"ל: ואולי יש לומר טעם כי אהרן לא ידעו במיתתו קודם שמת, וראו פתאום שמת, ודבר כזה יעורר כל לב לפתוח מקור דמעת עינו, משא"כ משה שכבר ידעו מיתתו, ובכל דבריו ותוכחותיו אשר עשה היה אומר להם כי אנכי מת איני עובר (דברים ד', כ"ב), ולזה לא הוחרם הספרו באהרן, (עכ"ל). ואולי אפשר להוסיף טעם נוסף על דבריו הק', דבמיתת אהרן כתב (במדבר כ', כ"ח) וימת אהרן שם בראש ההר, ויירד משה ואלעזר מן ההר, והסביר רש"י (שם כ"ט) כדכנאו משה ואלעזר יורדים, ואהרן לא ירד, אמרו היכן הוא אהרן, אמר להם מת, אמרו אפשר מי שעמד כנגד המלאך, ועצר את המגיפה, ישלוט בו מלאך המות, מיד ביקש רחמים, והראהו מלאכי השתלח להם, מוטל במטה, ראו והאמינו (עכ"ל). ולכן כיון שראהו אהרן מוטל מת במטה, מזה נתעוררו כל בית ישראל לכבוד את אהרן, ובזה מדויק הפסוק (שם כ"ט) "ויראו כל העדה כי גוע אהרן, ויבכו את אהרן שלשים שלושים יום כל בית ישראל" דרך אחר, שראה שמת, מזה נתעוררו כל בית ישראל לכבוד עליו. משא"כ במשה לא ראו אותו מת, דכתיב בפרשתנו (ל"ה, א'-ח) "ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו, וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה', ויקבורו אותו בני בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה - ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום. וגם כבר הורגלו בזה שמשה עולה בשמים, ויורד אחרי ארבעים יום, ומשה עלה לשמים שלוש פעמים (רש"י דברים ט', י"ח) פעם ראשון עלה לקחת לווחות ראשונות (שמות כ"ה, י"ח, דברים ט', ט"ז-י"ח) ד' סיון, ויירד י"ז תמוז (רש"י שמות ל"ב, א'), פעם שנייה עלה לכפר עון העגל (שמות ל"ב, ל. דברים ט', כ"ה) י"ז תמוז ויירד כ"ב (רש"י דברים ט', י"ח) פעם שלישית עלה לקבל לווחות שניות (שמות ל"ב, א'-ד. דברים י', א'-ה) א' אלול, ויירד ביום הכפורים (רש"י דברים ט', י"ח) וכיון שהורגלו בזה שמשה עולה לשמים ויורד, זאת היא סיבת מניעת הבכיה כשעלה למות כעת.

ד. עוד תירץ האור החיים הק' וז"ל: עוד אפשר, כי מיתת אהרן הרגשתה ביותר, לפי שתיכף נסתלקו ענני כבוד (תענית ד' ט' ע"א) והוסר מסוכתם, וזה סיבה בראשיתית להכנעני (במדבר כ"א, א'), לזה נתעוררו יחד כל ישראל לכבוד, משא"כ במיתת משה הגם שניטלו העננים (תענית ט') לא העירו על זה גם נטרדו בשמחת הארץ הטובה. עוד אפשר, שבמיתת משה תיכף ראו דבר חדש, ששרתה שכינה על יהושע ולקחו נחמה, משל למי שנאברה לו מרגליות ומצא אחרת במקומה, לו יהיה שאינה דומה, אעפ"כ יתנחם בה, ולזה לא בכו כולם, - משא"כ במיתת אהרן אברו מרגליות ולא מצאו במה יתנחמו - שלא היה להם מותרות (עכ"פ).

* * *

פתיחת התורה – לנעוץ סופה בתחילה.

לכל האותות והמופתים, אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים, - לעיני כל ישראל (ל"ד, י"א, י"ב). בלוחות שניות כתיב (דברים ה' ט"ז) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים, - על כן צוה ה' אלקיך לעשות את יום השבת. וכן אמורים בקידוש היום, "ושבת קדשו באהבה וברצון הנחלנו, וזכרון למעשה בראשית, תחילה למקרא קודש, וזכר ליציאת מצרים". והרמב"ן (שם מסביר מה שייכות יציאת מצרים לשבת, וז"ל: בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוה קדמו, מחדש חפץ ויכול, - על כן אמר, אם יעלה בלבבך שפק על השבת המורה על החידוש והחפץ והיכולות, תזכור מה שראו עיניך ביציאת מצרים, שהוא לנו לראיה ולזכר, והנה השבת זכר ליציאת מצרים, ויציאת מצרים זכר לשבת, כי יזכרו בו ויאמרו ה' הוא המחדש בכל ימות המופתים, ועושה בכל כרצונו, כי הוא אשר ברא הכל במעשה בראשית, וזה טעם על כן צוה ה' אלקיך לעשות את יום השבת (עכ"ל). והיינו שבראות העולם לא ראה שום אדם, משא"כ יציאת מצרים, ראו כל העולם כולו, ולכן ביציאת מצרים האמינו כל העולם, דמי שיכול לעשות מופתים כאלה, הוא יכול לברוא את העולם. ובזה מקושר סיום התורה והתחלתה כמין חומר, "לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים", "ולכל היר החוקה" זו מכת כבורות (שפרי) או קריעת ים סוף (רמב"ן, אבן עזרא) "ולכל המורה הגדול" זו קריעת ים סוף (שפרי), ושם ראו פני שכינה, כמו שאומרים בהגדש"פ, "יבמורא גדול זה גילוי שכינה" ונקרא מורא כי הרואה פני שכינה, נרתע מאוד ונבהל (אבודרהם, סדר ההגדה), "אשר עשה משה לעיני על ישראל" ובזה האמינו כולם "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ".

עוד אפשר לומר לנעוץ סופה בתחילה, ולכל המורה הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והנה אחת במדרש יתבאר (דברים י"א, ח) וז"ל: בשעה שהגיעו ימי משה להפטר מן העולם, אמר לו הקב"ה (למשה) הן קרבו ימיו למות (שם ל"ה, י"ד), אמר לפניו רבש"ע אחרי כל היגיעה הזו אתה אומר לי הן קרבו ימיו למות, לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יי (תהלים, קי"ח, י"ז), אמר לו (הקב"ה למשה) אי אתה יכול. כי זה כל האדם. אמר משה רבש"ע דבר אחד אני מבקש ממך לפני מותי שאכנס ויבקעו כל השערים שבשמים ותהומות ויראו שאין זולתך (עכ"ל). ולפי זה מובן סיום התורה להתחלתה "ולכל המורה הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" שביקש שיבקעו כל השערים שבשמים ותהומות ויראו כל ישראל שאין זולתך, וזאת הביא מורא גדול בלבבות כל ישראל. כלשון הרמב"ם (יסודי התורה פ"ד ה"ב) בזמן שאדם מתבונן בדברים האלו, ומכיר כל הברואים, ממלאך וגלגל, ואדם וכיוצא בו, ויראה חמדתו של הקב"ה בכל היצורים וכל הברואים, מוסיף אהבה למקום ותצמא נפשו ויכמה בשרו, לאהוב המקום ב"ה, ויירא ויחד משפלותו ודלותו וקלותו וקלותו שיעריע עצמו לאחד מהגופות הקדושים הגדולים (עכ"ל). וכלשון הרמ"א (או"ח ס' א' סעי' א') כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, מיד גיע אליו היראה וההכנעה בפחד הש"ת ובושתו ממנו תמיד (עכ"ל). ואם מדברים אלו מגיעים לפחד ויראת ה', על אחת כמה וכמה כשנבקעו כל השערים שבשמים ותהומות, וראו שאין זולתך, דבר זה הביא, מורא הגדול בלבבות ישראל לאין שיעור וחקר, ואז ראו כולם בחוש שבראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ואין עוד מלבדו.

או יאמר על פי דברי המאור וש"ס (פ' בראשית) וז"ל: מעיני ששם ראשון שנגלה בו הקב"ה לגאול את ישראל, נגלה בשם אהיה, כדכתיב (שמות ג' י"ד) "ויאמר אלקים אל משה, אהיה אשר אהיה, ויאמר כה תאמר לבני ישראל, אהיה שלחתי אליכם". והענין הוא כך, והנה עצמותו יברך שמו, לית מחשבה תפיסה ביה כלל, וכשעלה במחשבתו יתברך שמו לברוא את העולם, היה עיקר כוונת הבראה שיכירו מלכותו ויבטיחו, לכן עולם המחשבה הוא שם אהיה, שכן עלה במחשבה לפניו "אבא את העולם, ואחיה מלך עליהם". ולכן כשנתגלה הקב"ה לגאול את ישראל, נתגלה בשם אהיה, שזה הוא שם הראשון שעלה לפניו יתברך שמו כשעלה במחשבה לפניו לברוא את העולמות (עכ"פ). הרי שלך לפניך ששם אהיה בשם זה עלה במחשבה לברוא את העולם, ובשם זה גאל את ישראל ממצרים. ולכן "לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים, - לעיני כל ישראל" הכל היה בשם אהיה, ושם זה עלה במחשבה לברוא את העולם, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. "בראשית" עלה במחשבה שם אהיה, לברוא את העולם במידת הדין, והא שאלו העולם מתקיים, והקדים מידת הרחמים ושיטתה למידת הדין, דכתיב (ב', ד') ביום עשות ה' אלקים, ארץ ושמים (רש"י א', א').

אתה הראת לדעת, רעם קולו של הצדיק, כאשר הכפרי התקרב אל הרבי ומסר לידיו את הספר תורה של הבעש"ט, כקול מים רבים נשמעו קולותיהם של האלפים, אשר חיכו שעות לרגע מיוחל זה, פסוק אחר פסוק נאמר בין ההמון עד גמר אתה הראת, והתכוננו להקפות.

אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא, נשמע קולו של הצדיק, עת מסייע הוא בידיו הקדושים בס"ת של הבעש"ט, הנישא בידו הימנית של הכפרי, בעוד אשר בידו השמאלית נושא את הילד החורף, והשמחה הולכת וגדלה סוערת ורועמת ופורצת כל גבול. כאשר הצדיק ישב בראש השולחן הטהור, בעת עריכת הסעודה לאחר ההקפות, פנה אל אותו יהודי כפרי שהושיב לידו לספר את אשר קרה איתו. מפיו של המספר נשמע הסיפור הבא, בן יחיד היה לו לאותו כפרי אשר התחנך בכפר מגורו בין הגוים, ולא הצליח לדעת ולהכיר אף את לשון הקודש אחת, גם המלמד הפרטי אשר אביו הביא עבורו, לא הצליח אתו מאומה, והילד לא למד מאומה מכל אשר למד אתו.

הגיע הכפרי אל הצדיק יחד עם ילדו, ושפך לפניו את מר לבו, הרבי ציווה עליו שיקנה עבור הילד ספר תהלים קטן. הילד התאהב מאד בספר התהלים ושמר עליו כעל בבת עינו, הוא היה מוציא תוך הדרת הכבוד מאורו, חיבקו ונשקו כאילו היה זה היקר לו מכל.

בימים אלה ממשיך הכפרי בסיפורו, בהיותו בשדה יחד עם בנו, הבחין לפתע בעשן סמך המתאבל אל על מתוך הכפר, נראה היה לו כאילו פרצה שריפה מתוך אחד הבתים שבכפר, אך מתפלל על שאין הוא שומע את פעמוני הכנסיה המצלצלים בכל עת שריפה בכפר.

לפתע עברה חלפה במוחו מחשבה מוזרה, אולי ביתו הוא זה אשר ממנו בוקעים להבות העשן, ואשר בגלל כך, אין הפעמונים משמיעים צלצול של הצלה, שניהם, האב והילד מיהרו ורצו אל הכפר, עד שהתקרבו אל ביתו, והנה השערות נתאמתה, ביתם הקטן והדל היה למאכולת אש, והגויים שמסביב, עומדים שלובי זרוע, ועל פניהם שמחה של ניצחון על ביתו של היהודי, אשר עוד מעט ויקרוס תחתיו.

בראותו כי הבית נהיה למאכולת אש, וממילא לא יצליח להציל ממנו מאומה, מיהר אל הרפת, אולי יצליח לפחות להציל בעלי החיים, אך בעודו עומד ליד הרפת, והנה הגיעו לאזניו קולות חרדה מהולים בשמחה, הוא מיהר שוב אל ביתו, ולפניו מתגלה מחזה אימים, בנו הקטן קפץ במהירות רבה לתוך הבית, ממנו בוקעים להבות אש, בעוד אשר הגויים מסביב לועגים בקול על היהודון הקטן הלזה, אשר הלך להציל את כספו השווה אצלו יותר מחייו. הכפרי עמד רגע נדהם ולא ידע מה לעשות, בעודו מחליט לקפוץ אף הוא ולהציל את בנו יחידו, כבר חזר הילד בקפיצה חזרה, ובידו ספר התהלים הקטן, אשר דפיו התחילו כבר לבעור, והוא עצמו בגדיו ושערותיו אפופים אש ונראה היה כל כולו כגוש להבה. אבי הילד ואמו הגדהמים, התחילו להמסיר עליו גושי עפר, עד אשר הצליחו לכבות את הלהבות אשר אפפו את הילד, כאן נתרככו גם לבות האבן של הגויים, אשר הסתכלו על הילד כעל נפש קדוש, ועזרו אף הם לכבות את האש המשתוללת. כאשר נגמר העסק, מיהר הכפרי לעשוף את ילדו החורף ואף העירה שלא לאבד חלילה את ההקפות של הצדיק.

הלא תבינו איפוא נענה הצדיק, כאשר הכפרי גמר את סיפרו על מה ולמה חיכיתי עם ההקפות, וכי מדוע לא אחכה עליו? עת חיכתה כל הפמליא של מעלה על הילד הזה, אשר סיכן את נפשו להציל את התורה.